

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné
události a krizové stavy**

Bakalářská práce

Autor: Jana Žižková

Vedoucí práce: Ing. Aleš Kudlák

Datum odevzdání: 10.5.2010

Abstrakt

Planning and Designing of Measures for the Protection of Population in Case Extraordinary Events and Crisis Conditions

In case of extraordinary events and crisis conditions the purpose of the protective measures is to protect human lives and health, animals, property, environment and cultural values. People encounter extraordinary events on daily basis through the media or they experience them in person. The negative effects which may threaten the population include natural disasters, human activities (anthropogenic effects), socially-political factors (racism, terrorism, separatism), military threats and economic threats (currency fall, shortage of crude oil, medicines, foodstuff etc.). Planning and designing of population protection is one of the key activities performed by the Integrated Rescue System (particularly Fire Rescue Service of the Czech Republic) and by the crisis management at various levels of municipal authorities.

In the first part of the bachelor thesis I covered historical development of population protection, basic terms used in crisis management, crisis management, crisis management bodies, management of extraordinary events and crisis conditions and a list of extraordinary events and crisis conditions which may potentially occur in České Budějovice and Prachatice. In the second part of my thesis I have prepared supporting materials for planning of extraordinary events and crisis conditions.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Plánování a řešení k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 10.5.2010

.....

podpis studenta

Poděkování:

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Aleši Kudlákovi za odborné vedení, obětavou pomoc a trpělivost při zpracování bakalářské práce.

Obsah:

Úvod.....	7
1. Současný stav	8
1.1 Historický vývoj ochrany obyvatelstva.....	8
1.2 Současná legislativa	9
1.3 Slovník pojmů z oblasti krizového řízení.....	9
1.4 Krizový management	17
1.5 Orgány krizového řízení.....	17
1.6 Řešení mimořádných událostí a krizových situací, krizových stavů	18
1.6.1 Příprava obce na řešení mimořádných událostí	19
1.6.2 Příprava obce na řešení krizových situací	19
1.6.3 Řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu	20
1.7 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Českých Budějovicích	21
1.7.1 Havárie spojené s infrastrukturou	21
1.7.2 Havárie nebezpečných látek	21
1.7.3 Jiné technické havárie – dopravní nehody.....	22
1.7.4 Požáry – lokální	23
1.7.5 Epidemie.....	24
1.7.6 Epifitie	24
1.7.7 Epizootie.....	24
1.7.8 Havarijní znečištění vody přírodními vlivy.....	25
1.7.9 Povodně a záplavy.....	25
1.7.10 Sněhové kalamity	25
1.7.11 Vichřice	26
1.7.12 Živelní pohromy ostatní	26
1.7.13 Havárie spojené s geneticky modifikovanými organismy.....	26
1.8 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Prachaticích.....	27
1.8.1 Havárie spojené s infrastrukturou	27
1.8.2 Havárie nebezpečných látek	27

1.8.3 Požáry – lokální	27
1.8.4 Lesní/plošné požáry.....	28
1.8.5 Epidemie	28
1.8.6 Epifitie	28
1.8.7 Epizootie	28
1.8.8 Sněhové kalamity	29
1.8.9 Vichřice	29
1.8.10 Ostatní živelní pohromy	29
2. Cíl práce a hypotéza.....	31
2.1 Cíl práce	31
2.2 Hypotéza.....	31
3. Metodika.....	32
4. Výsledky.....	35
5. Diskuze.....	37
6. Závěr	38
7. Seznam použitých zdrojů	39
8. Klíčová slova	40

Úvod:

Při vzniku mimořádných událostí a krizových stavů je cílem ochrany obyvatelstva opatření k ochraně životů, zdraví, zvířat, majetku, životního prostředí a kulturních hodnot.

Každý den se setkáváme ve sdělovacích prostředcích nebo osobně s mimořádnými událostmi. Mezi negativní vlivy, které mohou ohrožovat ochranu osob patří přírodní pohromy, činnosti člověka (antropogenní vlivy), sociálně politické faktory (rasismus, terorismus, separatismus), vojenské ohrožení a ohrožení vyplývající z ekonomiky (pád měny, nedostatek ropy, léků, potravin apod.).

Plánování a řešení ochrany obyvatelstva je jedna z hlavních činností Integrovaného záchranného systému (zejména Hasičského záchranného sboru ČR) a krizového managementu na různých stupních samosprávy.

1. Současný stav

1.1 Historický vývoj ochrany obyvatelstva

Ochrana osob při vzniku a v průběhu působení živelných pohrom, antropogenních haváriích, epidemií i při válečných konfliktech byla a je jedním ze znaků společenského bytí člověka v průběhu celé jeho historie.¹

Období organizované ochrany osob v našich zemích je možné rozdělit do několika časových úseků, z nichž každý má svoje významné a charakteristické prvky.

- 1935 – 1938 představuje civilní protiletecká ochrana zatím jedinou historickou etapu existence ochrany obyvatelstva, která skončila zánikem republiky a vznikem Protektorátu Čechy a Morava a Slovenské republiky.
- 1945 – 1951 je charakteristické likvidací civilní protiletecké ochrany do roku 1948 a snahou o její znovuvybudování po tomto datu.
- 1951 – 1957 se vyznačuje vznikem civilní obrany a její výstavbou se zaměřením na ochranu proti konvenčním zbraním v případě ozbrojeného konfliktu
- 1958 – 1975 plnila civilní obrana úkoly a opatření, spojené s ochranou obyvatelstva a národního hospodářství proti použití zbraní hromadného ničení v případě ozbrojeného konfliktu. Do řízení civilní obrany se promítly změny ve státoprávním uspořádání země v roce 1968.
- 1975 – 1989 je charakterizována přechodem civilní obrany z rezortu Federálního ministerstva vnitra k rezortu Federálního ministerstva obrany, novou koncepcí ochrany obyvatelstva a snahou právně legalizovat činnost civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v období míru.
- 1990 do současnosti – činnost civilní obrany v podmínkách ČSFR a samostatné České republiky odráží množství systémových, organizačních a legislativních změn; mimo jiné i změnu názvu – od roku 1993 se hovoří o civilní ochraně a po přijetí nové legislativy v roce 2000 o ochraně obyvatelstva.²

1.2 Současná legislativa

Ochrana obyvatelstva je legislativně upravena zákonem č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva obsahuje podrobné rozpracování úkolů v oblasti informování obyvatelstva, evakuace, varování, ukrytí a zřizování zařízení civilní ochrany.⁴

1.3 Slovník pojmů z oblasti krizového řízení

Bezpečnost

Stav, kdy jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potencionálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat.⁶

Bezpečnostní rada státu (BRS)

Stálý pracovní orgán vlády ČR v oblasti bezpečnostní problematiky. BRS byla zřízena na základě ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR. Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého bezpečnostního systému státu, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků. Stálými pracovními orgány BRS jsou: Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výbor pro obranné plánování, Výbor pro civilní nouzové plánování a Výbor pro zpravodajskou činnost. Pracovním orgánem BRS pro řešení krizových situací je Ústřední krizový štáb. BRS tvoří předseda vlády ČR a další vybraní členové vlády ČR podle rozhodnutí vlády ČR.⁶

Bezpečnostní rada kraje

Bezpečnostní rada kraje je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje.⁶

Bezpečnostní rada obce

Bezpečnostní rada obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Takto určené obci je hasičským záchranným sborem kraje uložena povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje. Předsedou bezpečnostní rady obce je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce.⁶

Běžný stav

Období, ve kterém nedochází k narušení života společnosti (fungování systému) nebo ve kterém přípustná míra narušení nevybočuje z rámce přijatých norem.⁶

Havarijní plán kraje

Soubor plánovaných opatření k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje.⁶ (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Hrozba

Jakýkoliv fenomén, který má potenciální schopnost poškodit chráněné zájmy objektu. Míra hrozby je dána velikostí možné škody a časovou vzdáleností (vyjádřenou obvykle pravděpodobností čili rizikem) možného uplatnění této hrozby.⁶

Integrovaný záchranný systém

Koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Koordinací postupu složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.⁶ (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Krize

Situace, v níž je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému (narušeno je poslání, filosofie, hodnoty, cíle, styl fungování systému) na jedné straně a postojem okolního prostředí k danému systému na straně druhé.⁶

Krizová opatření

Opatření určená k řešení krizových situací a dále též činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací. K jejich realizaci je nutné omezit některá práva a svobody a uložit konkrétní povinnosti.⁶

Krizová situace

Je mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob.⁶ (ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o zajišťování obrany České republiky, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Krizový stav (legislativně)

Stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hlavního města Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popř. předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.⁶ (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

- *Stav nebezpečí* se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.
- *Nouzový stav* je vyhlášen vládou ČR, popřípadě předsedou vlády ČR v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky)

- *Stav ohrožení státu* může na návrh vlády vyhlásit Parlament, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů⁶. (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky)
- *Válečný stav* je stav vzniklý mezi nepřátelými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to zda byla vypovězena válka. Ústava ČR jej definuje jako situaci, kdy je ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.⁷ (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky)

Krizové plánování

Ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány užívají při přípravě na činnost v krizových situacích a jejich škodlivých následků.⁶

Krizové řízení

Souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.⁶ (zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Krizový plán

Je soubor dokumentů obsahující popis a analýzu hrozeb a souhrn krizových opatření a postupů, které ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy zpracovávají k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.⁶

Krizový štáb kraje

Krizový štáb kraje zřizuje hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.⁶ (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Krizový štáb obce

Krizový štáb obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, zřizuje starosta příslušné obce jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.⁶ (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Likvidační práce

Činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí, přičemž následky se rozumí účinky (dopady) a rizika působící na osoby, zvířata, věci a životní prostředí.⁶ (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Mimořádná událost (bezpečnost / integrovaný záchranný systém)

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.⁶ (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Mimořádná událost (bezpečnost / radiační ochrana, jaderná bezpečnost)

Událost důležitá z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany, která může vést k nepřijatelnému uvolnění radiačních látek nebo ionizujícího záření do životního prostředí, případně ke vzniku radiační nehody nebo radiační havárie, a tím i ke vzniku radiační mimořádné situace.⁶ (vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu (ruší vyhlášku č. 219/1997 Sb.), ve znění vyhlášky č. 2/2004 Sb.)

Obnovovací práce

Činnosti spočívající v revitalizaci životního prostředí a směřující k únosné obnově životního prostředí, společenského života a materiálních hodnot. Obecně jde o činnost směřující k obnově území, které neodstraňují ohrožení života a životního prostředí a nemají charakter záchranných a likvidačních prací (bezprostřední opatření).⁶ (Metodická pomůcka Ministerstva vnitra, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích

(asanačních prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následkům mimořádných událostí)

Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj, zejména varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví, a majetku.⁶ (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Operační plán

Přílohová část krizového plánu nezbytná ke zvládnutí krizové situace, která pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení. Je to v podstatě příslušný typový plán konkretizovaný pro daný správní úřad, území nebo objekt.⁶ (nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení §27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.)

Orgány krizového řízení

Orgány (vláda ČR, ministerstva a ostatní správní úřady, Česká národní banka, orgány krajů, obcí a určené orgány s územní působností), které ve prospěch svého zřizovatele zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení jeho bezpečnosti, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením krizových situací.⁶ (zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů)

Povodeň

Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Přechodné výrazné stoupaní vodní hladiny konkrétního toku, při kterém se voda z koryta vylévá, způsobuje následné zaplavení bezprostředního i blízkého okolí vodního toku, ohrožuje životy a majetek, devastuje životní prostředí a působí značné materiální škody. Povodeň je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný,

případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přírozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

Povodňové stupně aktivity: I. stupeň – stav bdělosti, II – stav pohotovosti, III – stav ohrožení.⁶ (zákon 254/2002 Sb., o vodách a o změně některých zákonů)

Povodňový plán

Dokument obsahující způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, způsob aktivace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných a likvidačních prací a zajištění povodní narušených funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity povodňové aktivity. Dělí se na věcnou, organizační a grafickou část.⁶

Riziko

Možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě tzv. analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit.⁶ (Bezpečnostní strategie ČR, 2003)

Státní hmotné rezervy

Státem vytvořené zásoby důležitých surovin, materiálů, polotovarů a výrobků určených pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, zajišťování nezbytných dodávek v systému nouzového hospodářství a hospodářské mobilizace, humanitární pomoc a pro odstraňování následků krizových situací. Člení se na hmotné rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc.⁶ (zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv)

Záchranné práce

Činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.⁶ (zákon 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

1.4 Krizový management

Je zpravidla chápán jako systém opatření ke zvládnutí mimořádných nebo krizových situací a to pracovníky státní správy a samosprávy nebo manažery odpovídajícími za určitou oblast nebo výrobu v domácím i mezinárodním měřítku.

Obsahem krizového managementu je:

- komplex preventivních opatření a úkolů k eliminaci vzniku mimořádných a krizových situací a ke zvládnutí jejich průběhu v případě, že vzniknou,
- komplex opatření a úkolů, které plní státní správa a samospráva spolu s dalšími organizacemi v mimořádných a krizových situacích,
- souhrn zkušeností, vědeckých poznatků, metod a nástrojů řízení, technických a technologických opatření pro řešení mimořádných a krizových situací,
- obranné a civilní nouzové plánování,
- řízení ozbrojených sil za mimořádných a krizových situací,
- příprava civilního sektoru na plnění hospodářských opatření za krizových stavů,
- likvidace následků mimořádných a krizových situací,
- zabezpečení akceschopnosti složek Integrovaného záchranného systému pro řešení mimořádných nebo krizových situací,
- řešení mezinárodních mimořádných a krizových situací.⁵

1.5 Orgány krizového řízení

Existují dva typy orgánů krizového řízení a to vlastní nositelé odpovědnosti, tedy úřady a jejich statutární představitelé a jimi vytvářené pracovní orgány krizového řízení. Na rozdíl od orgánů krizového řízení, vytvářených institucemi a zástupci organizací povoláných do pracovních orgánů, pracoviště krizového řízení jsou funkčními prvky (vnitřními útvary) orgánů krizového řízení, tvořené zpravidla jejich zaměstnanci profesionálně se zabývajícími krizovým managementem.⁸

Orgány krizového řízení:

1. vláda české republiky - ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost, zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací,

2. ministerstva a jiné správní úřady, zejména a pak

- Ministerstvo vnitra a Hasičský záchranný sbor,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- Ministerstvo dopravy,

3. Česká národní banka – zpracovává krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracuje s ministerstvy při zpracování jejich krizových plánů,

4. orgány kraje – zajišťují připravenost kraje na řešení krizových situací. Hejtman řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníky a fyzickými osobami. Hejtman zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán,

5. orgány obcí.⁷

Pracovními orgány krizového řízení jsou:

1. bezpečnostní rady, které jsou orgány krizového plánování. Provádějí analýzu hrozících rizik a stav připravenosti a rozhodují o opatření k realizaci preventivních opatření. Rozhodnutí bezpečnostních rad jsou konána za účelem připravenosti na hrozící nebezpečí,

2. krizové štáby jsou orgány pro řešení krizových situací, řešící v reálném čase konkrétní situace. Doporučení krizového štábu směřují ke zvládnutí situace za pomoci předem připravených postupů a nástrojů.⁸

1.6 Řešení mimořádných událostí a krizových situací, krizových stavů

Při vzniku mimořádné události mohou nastat dvě situace. Ta první je charakterizována tím, že vzniklou mimořádnou událost lze zvládnout běžnými opatřeními státu, tj. vyčleněnými výkonnými složkami, zdroji a prostředky v souladu s platnými právními předpisy. V praxi to znamená s využitím sil a prostředků integrovaného záchranného systému. Za této situace není vyhlášen žádný z krizových stavů. Ta druhá je charakterizovaná tím, že mimořádná událost vyvolala takovou situaci, kdy bylo nutné vyhlásit jeden z krizových stavů a bylo třeba použít

nadstandardních opatření státu, tj. omezit na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu práva zaručená Listinou základních práv a svobod a použít nadstandardní zdroje, síly a prostředky k řešení vzniklé situace. Právě takováto situace je označována jako situace krizová. Zjednodušeně lze říci, že krizová situace na základě mimořádné události vzniká, kdežto krizový stav je vyhlášen.⁹

1.6.1 Příprava obce na mimořádné události

Obecný úřad při přípravě na mimořádné události poskytuje podklady a informace hasičskému záchrannému sboru kraje, které jsou potřeba ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Provádí přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.

Obecný úřad v rámci přenesené působnosti, v souvislosti s řešením mimořádných událostí na úseku ochrany obyvatelstva zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce, hospodáří s materiálem civilní ochrany, vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany, je oprávněn zřizovat zařízení civilní ochrany, seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s ochranou obyvatelstva.⁹

1.6.2 Příprava obce na řešení krizových situací

Za připravenost obce na krizové stavy jsou odpovědné orgány obce (obecní úřad a starosta obce).

Obecní úřad organizuje přípravu na krizové situace, poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje, seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení, shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnili pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje krajskému úřadu a do ústřední

evidence o přechodných změnách pobytu osob, podílí se na zajištění veřejného pořádku, plní další úkoly stanovené krajským úřadem.

Starosta obce odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací. Dále odpovídá za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Starosta obce může zřídit jako svůj pracovní orgán pro řešení krizových situací krizový štáb obce. Jeho zřízení by mělo proběhnout předem, tj. při přípravách na řešení krizových situací. Členové krizového štábu mají být na členství připravováni. Pro jejich činnost je potřebné vybrat a vybavit vhodné prostory.⁹

1.6.3 Řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu

V případě vyhlášení krizového stavu jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. Pokud je nutné, aby k tomuto účelu bylo vydáno nařízení obce, nabývá toto účinnosti okamžikem vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Zveřejnění musí proběhnout také dalšími způsoby, které jsou v místě obvyklé jako např. místní informační systémy, místní kabelová televize, internetová prezentace obce. Vydávat nařízení obce je vyhrazeno radě obce.⁹

1.7 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Českých Budějovicích

V následujících podkapitolách jsou popsány místa možného vzniku mimořádné události a předpokládané následky vyvolané událostí.

1.7.1 Havárie spojené s infrastrukturou

- EXPLOSERVIS, s.r.o. – sklad výbušnin Rudolfovo.
- Linde Gas, a.s. České Budějovice.

Ohrožení životů a zdraví obyvatel nacházejících se v místě výbuchu, možnost poškození inženýrských sítí, statiky budov, možnost vzniku požáru.

- E.ON ČR – Transformovna 110/22kV České Budějovice Západ, Sever, Mladé T101, T102.
- E.ON ČR – Transformovna 110/22kV České Budějovice Škoda T104, T105.

Výpadek elektrické energie a s tím související přerušení výroby, ochromení infrastruktury – zásobování obyvatel potravinami, fungování úřadů, bank, telekomunikací, nemocnic, železniční dopravy, přerušení dodávek vody, plynu, tepla, kontaminace půdy, povrchových a podzemních vod, možnost výbuchu transformátoru a vznícení trafooleje.

- E.ON ČR – vedení 110kV – samostatné.
- E.ON ČR – vedení 110kV – vícenásobné na stožáru.

Částečný výpadek elektrické energie a s tím související přerušení výroby, ochromení infrastruktury – zásobování obyvatel potravinami, fungování úřadů, bank, telekomunikací, nemocnic, železniční dopravy, přerušení dodávek vody, plynu, tepla.¹⁰

1.7.2 Havárie nebezpečných látek

- České dráhy, a.s. – přeprava nebezpečných látek.
- Linde Gas, a.s. – sklad technických plynů České Budějovice.
- Jihočeská plynárenská, a.s. – zemní plyn.

Přerušení dopravy, v případě exploze poškození okolních budov a ohrožení života a zdraví osob v bezprostřední blízkosti exploze, možnost vzniku následného požáru.¹⁰

- Budějovický měšťanský pivovar Samson, a.s. České Budějovice – čpavek.
- Madeta, a.s. České Budějovice – čpavek.
- Záruba M+K, a.s. – čpavek.
- Magistrát města České Budějovice – Zimní stadion – čpavek.
- Eurofrost CB a.s.
- Nemocnice České Budějovice, a.s. – chlor.
- Budějovický Budvar, n. p. – čpavek.
- Jihočeská masna, s.r.o. – čpavek.

Ohrožení života a zdraví obyvatelstva nadýcháním nebezpečné látky, možnost výbuchu, dočasné přerušení dodávek energií a dopravy.

- E.ON. ČR – transformátorový olej.

Přerušení dodávek elektrické energie, kontaminace půdy, podzemních a povrchových vod, možnost výbuchu transformátoru a vznícení trafooleje.

- EXLOSERVIS, s.r.o. – sklad výbušnin Rudolfov.

Ohrožení života osob nacházejících se v okolí místa výbuchu.¹⁰

1.7.3 Jiné technické havárie – dopravní nehody

- silnice Č. Budějovice – Praha I/3 v celém úseku.
- silnice Č. Budějovice – Kaplice I/3 v úseku Krasejovka – Bukovec.
- silnice Č. Budějovice – Plzeň v úseku Lékařova Lhota a Nová Hospoda (Týn n/Vltavou).
- silnice Č. Budějovice – Strakonická mimoúrovňová křižovatka „Diamant“ a levobřežní silnice.
- křižovatka Č. Budějovice – Nádražní a Rudolfovská.
- křižovatka Č. Budějovice - Mánesova a Čechova.

V místě havárie ohrožení života a zdraví osob, zamoření půdy a povrchových vod, přerušení dopravy, ostatní následky dle typu převážené nebezpečné látky.

- železniční trať:

Veselí n/Lužnicí – Č. Budějovice.

Plzeň – Č. Budějovice.

Č. Budějovice – Kájov.

Č. Budějovice – České Velenice.

Č. Budějovice – Horní Dvořiště.

V místě havárie ohrožení života a zdraví osob, zamoření půdy a povrchových vod, přerušení dopravy, velké materiální škody, ostatní následky dle typu převážené nebezpečné látky.

- obvod železniční stanice Č. Budějovice.

V místě havárie ohrožení života a zdraví velkého počtu osob, zamoření půdy a povrchových vod, přerušení dopravy, velké materiální škody, ostatní následky dle typu převážené nebezpečné látky.¹⁰

1.7.4 Požáry – lokální

- Hotel Gomel, Č. Budějovice.
- Nemocnice České Budějovice, a.s.
- Multikino Cinestar Č. Budějovice.
- Domov důchodců Dobrá Voda u Českých Budějovic.
- Domov důchodců u Hvízdala, Č. Budějovice.
- UNIMEX GROUP, s.r.o. – OBI Č. Budějovice.
- EUROBYT ČR, s.r.o. – MÖBELIX Č. Budějovice.
- MAKRO C&C, s.r.o., České Budějovice.
- Metropol, s.r.o. Č. Budějovice.
- Jihočeské divadlo Č. Budějovice.
- Duropack Bupak obaly, a.s. Č. Budějovice.
- Interspar, Strakonická, Č. Budějovice.
- Kaufland, Č. Budějovice.
- požár obytných domů.

Ohrožení životů a zdraví obyvatel soustředěných v objektu vzniklou panikou, možnost výbuchu plynu unikajícího z poškozené technologie, případně přenesení požáru, kontaminace vody a ovzduší.¹⁰

1.7.5 Epidemie

- salmonelóza,
- virová hepatitida A,
- chřipka typu „A“,
- zdravotní ochrana státních hranic.

Ohrožení života a zdraví s trvalými následky, zvýšená úmrtnost, ohrožení zásobování obyvatelstva potravinami, ekonomické ztráty v důsledku nařízení hygienických opatření, zvýšené nároky na zásobování léčiv, absence v zaměstnání a s tím spojené ochromení výroby a infrastruktury.¹⁰

1.7.6 Epifytie

- choroba rostlin - možnost kontaminace rostlinných produktů a jejich přenosu do potravního řetězce;
- škůdci rostlin – snížení produkce rostlinných produktů, při přemnožení zvýšená možnost přenosu nemocí na člověka a vzniku epidemií;
- plevelné rostliny – snížená produkce rostlinných produktů.¹⁰

1.7.7 Epizootie

- SLAK (slintavka a kulhavka) – snížení produkce živočišných potravin, možnost přenosu na ostatní chovy, karanténa postižené oblasti, likvidace nemocných zvířat;
- BSE – likvidace postižených zvířat;
- klasický mor prasat – snížení produkce živočišných potravin, možnost přenosu na ostatní chovy, likvidace nemocných zvířat;
- Newcastleká choroba drůbeže – snížení produkce živočišných potravin, možnost přenosu na ostatní chovy, likvidace nemocných zvířat.¹⁰

1.7.8 Havarijní znečištění vody přírodními vlivy

- Vodní dílo Římov – nedostatek pitné vody, omezení až zastavení výroby potravin a ohrožení výroby v některých provozech, možnost vzniku epidemií, nebezpečí úhynu zvířat ve velkochovech.¹⁰

1.7.9 Povodně a záplavy

- Vodní dílo Lipno.
- Vodní dílo Římov.

Ohrožení životů a zdraví, velké majetkové ztráty, poškození inženýrských sítí, komunikací, železničních tratí, mostů, odplavení orné půdy, zemědělské ztráty, zamoření zdrojů pitné vody, omezení dodávky pitné vody, následné úniky nebezpečných látek, možnost vzniku epidemií.

- odkaliště Hodějovice – zamoření okolí popílkovým kalem, poškození budov, ohrožení života, přerušení silniční a železniční dopravy, poškození inženýrských sítí, přerušení dodávek tepla.
- přivaděč Vodní dílo Římov – přerušení dodávek pitné vody.
- Vltava – Č. B. – ohrožení života, velké majetkové ztráty, poškození inženýrských sítí, komunikací, železničních tratí, mostů, zemědělské ztráty, zamoření zdrojů pitné vody, omezení dodávky pitné vody, následné úniky nebezpečných látek, možnost vzniku epidemií.¹⁰

1.7.10 Sněhové kalamity

- silnice I/20 Č. B. – Plzeň.

Přerušení dopravy, špatná dostupnost zdravotnické péče a zásobování obyvatelstva.

- sněhové kalamity – mrazy (-40) dle ČHMÚ.

Přerušení dopravy silniční, letecké i železniční, rozsáhlé poškození inženýrských sítí, možnost vzniku následných havárií způsobených únikem plynu a jiných nebezpečných látek z poškozených zařízení, přerušení dodávek tepla, velmi obtížná dostupnost zdravotnické péče, přerušení zásobování obyvatelstva, přerušení výroby,

možnost vzniku následných havárií poruchami, omezení činnosti úřadů, možnost umrznutí osob.¹⁰

1.7.11 Vichřice

Vichřice a silné povětrnostní poruchy dle ČHMÚ – přerušení dopravy silniční, poškození inženýrských sítí a přerušení dodávek energií, rozsáhlé poškození lesních porostů, velké materiální škody.¹⁰

1.7.12 Živelní pohromy ostatní

- dlouhotrvající vedra a sucha (mimo oblasti nad 1000 m n/m) – nedostatek pitné a užitkové vody, následně možnost vzniku epidemií a epizootií, zvýšený výskyt rozsáhlých požárů, zvýšená úmrtnost především starších osob, ohrožení na životě a zdraví v důsledku dehydratace organismu;
- zemětřesení – drobné porušení statiku budov, poškození inženýrských sítí;
- svahové sesuvy půdy a skal – poškození inženýrských sítí, poškození obytné zástavby, narušení sjízdnosti železničních a silničních komunikací, možné záplavy při sesuvech do vodních toků;
- krupobití a přívalové deště – poškození budov, lokální záplavy, zvýšené nebezpečí dopravních nehod.¹⁰

1.7.13 Havárie spojené s geneticky modifikovanými organismy

- Biologické centrum AV ČR, Parazitologický ústav, Branišovská 31, Č. Budějovice.

Výzkum se provádí pouze s geny, u nichž je z celé řady dalších vědeckých pracovišť známo, že nemají nepříznivé následky na zdraví lidí a zvířat, ani na biologickou diverzitu či přírodní prostředí; transgenní bakterie, prvoci či hád'átka se nemohou dostat mimo objekt ústavu – nejsou nikam mimo budovu přenášeny či vynášeny, ani neprobíhá žádná spolupráce, která by vyjadřovala jejich výměnu či převoz.¹⁰

- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 31, Č. Budějovice.

Vědecká a vědeckopedagogická práce se provádí převážně se signálními geny GUS a GFP, nekódujícími úseky DNA a dalšími geny, u nichž je známo, že nemají nepříznivé následky na zdraví lidí či zvířat ani na biologickou diverzitu či přírodní prostředí; krajní nebezpečí představuje teoretická možnost úniku transcendentních rostlin do přírody a jejich šíření, které by vedlo k obohacování přírodního prostředí transgeny, jako důsledek např. havárie dopravního prostředku převážejícího modifikované rostliny.¹⁰

1.8 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Prachaticích

V následujících podkapitolách jsou popsány místa možného vzniku mimořádné události a předpokládané následky vyvolané událostí.

1.8.1 Havárie spojené s infrastrukturou

- RWE Transgas, a.s., VTL plyn.DN 200 Obora Prachatice – omezení provozů, výpadky.¹⁰

1.8.2 Havárie nebezpečných látek

- Madeta a.s., provoz Prachatice.
- Klima CZ a.s.
Dočasné přerušení výroby.
- Vishay Elektronik s.r.o. Prachatice.
- VaK Prachatice a.s. ČOV Prachatice.
Kontaminace, zranění.
- RENO Šumava s.r.o., Prachatice – omezení provozu, kontaminace.¹⁰

1.8.3 Požáry - lokální

- Klima CZ a.s., sklad hořlavin a plynů.
- RENO Šumava s.r.o., sklad hořlavin.
- Vishay Elektronik s.r.o., sklad plastů.

- Prachatice, ČSAD Jihotrans a.s., sklad pohonných hmot.

Ohrožení životů a zdraví obyvatel soustředěných v objektu vzniklou panikou, možnost výbuchu plynu unikajícího z poškozené technologie, případně přenesení požáru, kontaminace vody a ovzduší.¹⁰

1.8.4 Lesní/plošné požáry

- Prachatická kotlina, okolí obcí Ktiš, Chroboly, Zbytiny.
- Žernovická hornatina, okolí Žernovice, Nebahovy.

Možnost rozšíření na objekty v oblasti.¹⁰

1.8.5 Epidemie

- zdravotní ochrana státních hranic;
- Salmonelóza;
- Virová hepatitida A, B, C;
- Bacilární dyzentérie.

Ohrožení života a zdraví s trvalými následky, zvýšená úmrtnost, ohrožení zásobování obyvatelstva potravinami, ekonomické ztráty v důsledku nařízení hygienických opatření, zvýšené nároky na zásobování léčivy, absence v zaměstnání a s tím spojené ochromení výroby a infrastruktury.¹⁰

1.8.6 Epifitie

- choroby rostlin – možnost kontaminace rostlinných produktů a jejich přenosu do potravního řetězce;
- škůdci rostlin – snížená produkce rostlinných produktů, při přemnožení zvýšená možnost přenosu na člověka a vzniku epidemií;
- plevelné rostliny – snížení produkce rostlinných produktů.¹⁰

1.8.7 Epizootie

- veterinární ochrana státních hranic.
- SLAK.

- klasický mor prasat.
  - Newcastleká choroba drůbež.
  - Africký mor prasat.
  - vezikulární choroba prasat.
  - mor koní.
  - aviární influenza.
  - Malleus.
- Úhyn hospodářské zvěře, nutnost utracení, karanténa.
- BSE – likvidace postižených zvířat.¹⁰

1.8.8 Sněžové kalamity

- lesní polomy oblast Prachatické kotliny, Ktiš, Chroboly, Zbytiny – nedostatečné zásobování.¹⁰

1.8.9 Vichřice

- silnice II/141 – úsek Prachatice – Libínské Sedlo;
- lesní polomy oblast Prachatické kotliny, Ktiš, Chroboly, Zbytiny.

Přerušeni dopravy silniční, poškození inženýrských sítí a přerušeni dodávek energií, rozsáhlé poškození lesních porostů, velké materiální škody.¹⁰

1.8.10 Ostatní živelní pohromy

- dlouhotrvající vedra a sucha (mimo oblasti nad 1000 m n/m) – nedostatek pitné vody, následně možnost vzniku epidemií a epizootií, zvýšený výskyt rozsáhlých požárů, zvýšená úmrtnost především starších osob, ohrožení na životě a zdraví v důsledku dehydratace organismu
- zemětřesení – drobné porušení statiky budov, poškození inženýrských sítí
- svahové sesuvy půdy a skal – poškození inženýrských sítí, poškození obytné zástavby, narušení sjízdnosti silničních komunikací a narušení železnic, možné záplavy při sesuvech do vodních toků

- teplotní inverze v oblastech pánví – zvýšení zdravotních obtíží citlivých osob, omezení produkce výroby ze zdrojů znečišťujících ovzduší
- krupobití a přívalové deště – poškození budov, lokální záplavy, zvýšené nebezpečí dopravních nehod.¹⁰

2. Cíl práce a hypotéza

2.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce na téma „Plánování a řešení opatření ochrany obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy“ je:

a) zpracovat seznam vzniku možných mimořádných událostí a krizových stavů na území města České Budějovice a Prachatice

b) provést analýzu připravenosti k plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy:

1. v Prachaticích

2. v Českých Budějovicích

2.2 Hypotéza

Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy je v současné době dostačující.

3. Metodika

Na základě prostudování legislativy, odborné literatury, z osobních pohovorů, vykonávané praxe a analýz Havarijního plánu Jihočeského kraje a Krizového plánu Jihočeského kraje vytvořit podkladový materiál.

3.1 Podkladový materiál

Všeobecně o plánování

Plánování, jakožto první manažerská funkce, otevírá celý proces směřující k hledání a následného aplikování přijatých řešení nastolených nebo vyvstalých problémů. Protože je plánování první manažerskou funkcí, je nezbytné jí věnovat zvýšenou pozornost .

Plánování můžeme definovat jako proces výběru cílů a hledání cest (činností) vedoucí k jejich naplnění, a to vše prostřednictvím omezených zdrojů, které jsou k dispozici. Zdroje, které máme na mysli, se netýkají pouze zdrojů finančních, ale také lidských, materiálových, časových a informačních. Je však nepochybné, že rozhodujícími zdroji jsou zdroje finanční. Zkráceně lze říci, že plánování je hledání odpovědi na tři základní otázky:

1. Co?
2. Jak?
3. Za kolik?³

Na plánování jako činnost bychom měli nahlížet ještě z jednoho rozměru, a to z rozměru času. Budeme-li se na plánování dívat právě z časového úhlu, můžeme ho definovat jako *vědomou činnost, jejímž účelem je „stavět mosty mezi tím, kde jsme a tím, kam se chceme dostat“*.

Základem takového mostu je nejen současnost, ale i minulost. Současností a minulostí rozumíme subjektivní a objektivní zkušenost, která je reprezentována získanými znalostmi, zkušenostmi manažera, jeho prožitky, úspěchy a prohrami na jedné straně a na straně druhé statistickými přehledy řízení organizace nebo přehledy

poskytované autoritami (např. Český statistický úřad, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR).

Minulost a současnost jsou dva pomyslné pilíře držící mostovku, která vede do budoucnosti. Budoucnost zajímala člověka odjakživa a jistě zajímat bude i nadále. V průběhu tisíciletí se přístupy a použité metody měnily a vyvíjely.³

Havarijní plánování

Výstupem havarijního plánování je havarijní plán. Výchozím právním předpisem pro havarijní plánování je zákon o Integrovaném záchranném systému, který stanoví krajskému úřadu povinnost zpracovávat plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje.

Havarijní plánovací dokumenty se zpravidla zpracovávají pro určité vymezené území. A to buď pro areál podniku, část území navazující na areál podniku, které může být postiženo následky případné mimořádné události (zóna havarijního plánování), resp. Správní území orgánu veřejné správy.

Havarijní plány dělíme na:

- Havarijní plán kraje.
  - Vnější havarijní plán pro území v tzv. zóně havarijního plánování stanovené kolem objektu, který je nositelem určitého nebezpečí vzniku havárie
    - s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky,
    - s ionizujícím zářením.
  - Vnitřní havarijní plány právnické osoby pro území svého podniku s nebezpečnou látkou, přípravkem nebo zdrojem ionizujícího záření.
- Prověřování havarijních plánů, resp. jejich aktualizace se provádí
- a) využitím při vlastním zásahu,
  - b) provedením cvičení ve lhůtách stanoveným právním předpisem,
  - c) dojde-li ke změně, která má dopad na obsah havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu.³

Krizové plánování

Systémově musí mít plán svou logickou strukturu, informačně využitelnou formu, technologický vztah k časové realizaci. Plány zaměřené na krizové řízení jsou vždy systémem, souborem, hierarchicky uspořádaných plánů tvořících jako celek dokumentaci nazvanou krizový plán nebo jsou samostatnými fyzickými, případně elektronickými dokumenty, na které krizový plán ve své struktuře odkazuje. Krizový plán musí být informačně zaměřen především na podporu složitých případů rozhodování specifických manažerských týmů, a to metodicky, jednoduše, srozumitelně a koncepčně v reálných časových mezích a jasně vymezených kritériích, která nejsou v rozporu s danými kompetencemi (legislativa).²

Odpovědnost za zpracování krizového plánu má zpracovatel krizového plánu. Ten má rovněž za povinnost zpracovat plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu, který obsahuje postupy a termíny zabezpečení připravenosti k řešení krizových stavů a opatření k zajištění ochrany před následky krizových situací.

Údaje, které jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů, pro přípravu a řešení krizových situací, má oprávnění vyžadovat, shromažďovat a evidovat hasičský záchranný sbor kraje. Ten rovněž na vyžádání tyto údaje poskytuje.

V krizovém plánování rozlišujeme:

Zpracovatele krizového plánu

- správní úřad,
- jiné státní orgány,
- orgány samosprávy,

jinž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán s ohledem na charakteristiku území.

Subjekt krizového plánování

- orgány a organizační složky státu,
- jejich organizační celky,
- právnické osoby,
- podnikající fyzické osoby

podílející se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování.³

4. Výsledky

Cílem plánovacích dokumentů je popsat a analyzovat hrozby, které mohou ohrozit území regionu. Dále je cílem souhrn krizových postupů a opatření k zajištění připravenosti na řešení krizových situací, které zpracovávají ministerstva, ústřední správní úřady a orgány krajů.

Druhy havarijních plánů

Tabulka 1

Objektové havarijní plány (vnitřní)	Zonální havarijní plány (vnější)	Havarijní plány správních území
Vnitřní havarijní plán jaderného zařízení	Vnější havarijní plán jaderného zařízení	Havarijní plán kraje
Vnitřní havarijní plán zařízení s nebezpečnými chemickými látkami	Vnější havarijní plán zařízení s nebezpečnými chemickými látkami	

Zdroj: Bezpečnostní plánování

Přehled krizových plánovacích dokumentů

Tabulka 2

Krizový plán správního úřadu	Krizový plán kraje	Plán krizové připravenosti právnické nebo podnikající fyzické osoby
Plán akceschopnosti správního úřadu	Plán akceschopnosti krajského úřadu	Plán akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby
Krizový plán jiného státního orgánu	Krizový plán určené obce	
Plán akceschopnosti jiného státního orgánu	Plán akceschopnosti obecního úřadu	

Zdroj: Bezpečnostní plánování

Časové a manažerské členění plánů

Tabulka 3

Časové členění plánů	Manažerské členění plánů	
	Tradiční členění	Krizové členění
a) dlouhodobé (3-5 let) b) střednědobé (1-3 roky) c) krátkodobé (do 1 roku) d) operační (do lokalizace)	a) strategické b) taktické c) operativní	a) strategické b) operativní c) taktické

Zdroj: Bezpečnostní plánování

5. Diskuze

Z analýz dostupných materiálů bych si dovolila říci, že plánování a řešení ochrany obyvatelstva na území měst Prachatic a České Budějovice je na dobré úrovni. Podíl na kvalitě plánovacích dokumentů mají jistě právní předpisy krizového řízení. Pro plánování mimořádných událostí a krizových stavů je důležitá také charakteristika daného území a identifikace potencionálních bezpečnostních rizik v regionu, které mohou negativně působit na funkce státu, občany a na společnost.

Na základě pohovorů s pracovníky v oboru krizového řízení a ochrany obyvatelstva v Prachaticích a Českých Budějovicích jsem dospěla k poznatkům, že tyto obce, resp. oddělení krizového řízení zajišťují připravenost města na řešení krizových situací, organizují součinnost mezi obecním úřadem a ostatními institucemi, zpracovávají potřebnou dokumentaci pro přípravu a řešení krizových situací, zřizují svůj krizový štáb, který se svolává při vzniku mimořádné události ohrožující životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí, při vyhlášení krizových stavů – stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

Ani v dnešní moderní době nedokážeme plně zabránit působení nepříznivých jevů, zejména těch přírodních, přesto se krizové managementy, orgány krizového řízení snaží v co největší míře chránit lidské životy, zdraví, životní prostředí a majetek.

Při řešení mimořádných událostí a krizových stavů, i těch nově se objevujících, získáváme jistě nové poznatky a zkušenosti i za cenu chyb, které jsou následně využívány pro zlepšení plánování ochrany obyvatelstva.

6. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se nejprve věnovala historii ochrany obyvatelstva, základním pojmům v krizovém řízení, krizovým managementem a rozdělení orgánů krizového řízení. Dále jsem zabývala vznikem možných mimořádných událostí a krizových stavů na území měst Prachatice a České Budějovice. Tyto města jsem si vybrala, protože Prachatice jsou mým rodným městem a v Českých Budějovicích v současné době bydlím. V obou městech jsem vykonávala odbornou praxi.

V druhé části práce jsem vypracovala podkladový materiál se zaměřením na plánování – všeobecné informace o plánování, havarijní a krizové plánování.

V hypotéze tvrdím, že plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy je v současné době dostačující. Tuto hypotézu mohu ze zjištěných poznatků potvrdit.

Díky této práci jsem si rozšířila své vědomosti v oblasti plánování ochrany obyvatelstva, krizového managementu a možných negativních událostí v Prachaticích a Českých Budějovicích, které mohou ohrozit společnost.

7. Seznam použitých zdrojů

- 1) BLÁHA, K. *Ochrana obyvatelstva II*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice: 2007. 22s.
- 2) NAVRÁTIL, L. *Ochrana obyvatelstva*, 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice: 2006. 62s. ISBN: 80-7040-880-4
- 3) ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., VANĚK, M., *Bezpečnostní plánování*, 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. 86s. ISBN: 80-86634-52-4
- 4) KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*, 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140 s. ISBN: 80-86634-70-1
- 5) HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, 1. vyd. Praha: Linde, 2004. 408 s. ISBN: 80-7201-471-4
- 6) http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/udalosti/slovník/index_odbor_info.html#xb
- 7) <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-státu.aspx>
- 8) <http://zsf.sirdik.org/kapitola1/1-2-3-organy-krizoveho-rizeni>
- 9) MINISTERSTVO VNNITRA generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky.aspx>
- 10) Krizový plán kraje
- 11) zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- 12) zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů
- 13) zákon 254/2002 Sb., o vodách a o změně některých zákonů
- 14) zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv
- 15) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 16) Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

8. Klíčová slova

Havarijní plán kraje

Krizové plánování

Krizová situace

Krizový stav

Krizové řízení

Mimořádná událost

Ochrana obyvatelstva

